GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 11.

W Niedzielę Dnia 5. Lutego 1797.

Dalszy ciąg Patentu.

§. 11.

Nikt z prywatnych osób niepowinien bydź z przyprzągnionym iednym koniem do poczty ordynaryiney, bądź z poczty prowincyonalney lub rozdziałowey, expedyowanym. Pozwolenie to daie się szczególnie głownemu Pocztamtowi, z tym iednak ostrzeżeniem, aby osoba pocztą ordynaryiną odesłana bydź maiąca, dobrze znana, bez bagażu ciężarnego, z imienia i nazwiska w cedule podrożney godzinney, na każdey stacyi, zapisana była. Ma się i na to zważać, aby tłomak z pocztą ordynaryiną, nigdy w tyle przywiązany, lecz na przodzie lub w samym wozku, umieszczony był.

§. 12.

Nie może skarb za pieniądze przez pocztę ordynaryiną odsyłane, zaręczyć, ponieważ woz pocztowy czyli tak zwany dilizans nie iest dotąd ustanowiony. Do woli iednak każdego zostawuie się, przesyłanie na własne risico, bądź Bankocetle, wexle lub obligacye w listach przez pocztę ordynaryiną; wszelako w przypadku iakowey straty, niebędą mogły osoby takowe żadney żądać nadgrody z kaſsy pocztowey.

§. 13.

Ponieważ poczta dla wygody publiczności i handlu, z znacznym nakładem utrzymywana i zapewność korrespondencyi wszelkie staranie dołożone bydź musi, ma się zatym i wszelkim przypadkom zapobiegać, przez któreby kaſsa pocztowa, pod iakimkolwiek pozorem, mogła bydź w czym uszkodzona. Zakazuie się więc tak zwanym landkuczerom, maiącym konie do naięcia i posłańcom umyślnym, przyymowanie i oddawanie listow pod karą 1. złotego ryńskiego, za każdy list, a 1 czerwonego złotego od pakietu.

Równie niepowinien żaden podrożny, pod podobną karą, ani listy, ani pakiety z sobą wozić, chyba ze ma listy rekomendacyonalne, lub ieśli ieszcze niemasz ustanowioney poczty od mieysca z którego wyiechał, do mieysca do którego iedzie a w takowym zdarzeniu, listy które ten podrożny z sobą wiezie, niebędą iuż uważane iako kontraband.

§. 14.

Końcem ostrzeżenia takowych kontrabantow, przykazuie się jeneralnie wszyst-

kim officyalistom celnym, aby mieli oko baczne, mianowicie na posłańcow umyślnych, dworskich kozakow, furmanow, flisow i innych na statkach wodnych będacych ludzi; aby tych, z przynależytą iednak roztropnością rewidowali, sposobem i zwyczaiem iak z kontrabandem celnym, w przypadkach podeyrzliwych, znaiomych lub denuncyalnych postąpić sobie, przepisano im iest.

Znaleziony kontraband listow i pakietow ma bydź wraz z karą patentową do naybliższego odesłany Pocztamtu, ten zaś Pocztamt, wezwawszy wprzod do siebie osobę kontrabandzie podpadłą, ma w rozpoznanie tego zdarzenia weyść i protokuł uczynioney inkwizycyi, urzędowi cyrkularnemu do prawem przepisanego rozsadzenia podobney sprawy, przesłać. I gdyby się, kontrabandzie podpadły, sentencyą pierwszey instancyi, nie kontentował, wolno mu będzie, zapłaciwszy wprzod karę przez ten sąd naznaczoną, apellować do Gubernium naszego kraiowego.

§. 15.

Niewzbrania się iednak, i niema się w żadnym rozumieniu za kontraband listowy gdy Dominia, sądy ziemskie i zgromadzenia, papiery swoie urzędowe w zapieczętowanych pakietach, bądź do cyrkułow lub innych ziemskich sądow, lub ieśli officyaliści ekonomiczni do Dominiow lub dziedzicow swych, list iaki lub pakiet przez własnego umyślnego posłańca, odeszlą. Takowi posłańcowie powinni iednak albo znak z imieniem Panow swoich na sobie nosić, lub też otwarty paszport i zaświadczenie przy sobie mieć, w którym tak missya ich, iako i liczba papierow urzędowych tym posłańcom powierzonych, wyrażona iest. Procz takowych papierow, niepowinni żadnych innych mieć przy sobie listow, inaczey albowiem stosownie do osnowy patentu zapłacenia kary, w nim naznaczoney podpadną.

Skoro takowy z listami wysłany umyślny na stacyi pocztowey stanie, powinien tak listy iako i pakiety przed pocztamtem mieyscowym okazać, ten zaś pocztamt obowiązany iest rzeczone listy przeyrzeć czyli się między niemi nieznayduią iakie nie znaczone papiery, i gdyby, prócz w urządzeniu wyrażonych sztuk; inne ieszcze listy znalezione były, powinien bydź takowy posłaniec przytrzymany, i gdy się okaże że miał z sobą listy kontrabandowe, powinien podlegać karze §. 13tym oznaczoney. Listy zaś takowe wraz z dokładną o tym zdarzeniu relacyą, odesłane bydź powinny do urzędu cyrkułowego, który to, co prawo każe, zadecyduie i sentencyą stronom wydać z kancellaryi każe.

Gdyby zaś posłaniec umyślny niebył w stanie uczynienia zadosyć karze patentem oznaczoney, takowy ma bydź wraz z listami kontrabandowemi do urzędu cyrkułowego oddany, aby właściciel tych listow, wynaleziony, i ukarany był, lub aby podług okoliczności można w tey sprawie postąpić. Otwarte kartki, listy frachtowe furmańskie, także listy zapieczętowane do właścicielow towaru, nienależą do kontrabandu listowego.

§. 16.

Poczta ordynaryina dwa razy w tydzień przychodząca i odchodząca powinna bydź przez postyliona niezawodnego, końmi zdatnemi, dniem i nocą, nigdy pieszo lub przez inną iaką przypadkową okazyę w czasie przepisanym, to iest mila na godzinę, pod karą 10 złotych ryńskich expedyowana. Pocztę ordnaryiną przez iadącego podrożnego odsyłać, zakazuie się iak naysurowiey, pod karą 50 złotych ryńskich zupełnie na zysk Denuncyatora przeznaczonych.

Wymowka pocztmaystra, że to postylioni iego bez wiedzy onego uczynili, tym mniey przyięta będzie, ile tenże w każdym przypadku za nich odpowiadać obowiązany iest i zwrot kary zapłaconey, od tych sobie żądać może.

Szczególnie tylko w nadzwyczaynych zdarzeniach, iako to: w czasie wylewu rzek, idącey kry i zrywaiących się lodów podczas wielkich zawieruch śniegowych i gwałtownych wiatrow, pozwala się tak długo poki niebezpieczeństwo trwa, droga zupełnie zatamowana, expedycyą poczty ordynaryiney wstrzymac. Jednakowoż, przyczyna takowego zdarzenia powinna bydź w cedule podrożney godzinowey, dokładnie wyrażona; dłuższe zaś opoźnienie expedyeyi, przez zwierzchność mieyscową zaswiadczone. Jest przytym obowiązkiem zwierzchności mieyscowych, na własnym swym gruncie i ziemi, przyśpieszać przeprawę na rzekach, naprawiać kazać przewozy, utrzymuiąc do takowey roboty zdatnych przewoźnikow i innych ludzi, tudzież wyrznięte koleie i doły wyrownywać i zasypywać kazać, drogi publiczne w dobrym stanie utrzymywać; będą albowiem w przypadku przeciwnym, za wszelkie, przez zaniedbanie włożonych na nich obowiązkow, wynikłe szkody i opoźnienie poczt, iak nayściśley odpowiedzieć musieli. (*Dalszy ciąg w nastepuiącym Nrze:*)

Z Wiednia d. 28. Stycznia.

O nowych predsięwzięciach armii J. C. M. we Włoszech przysłał tu Feldzeigmeister baron Alvinzy pod d. 16 t. m. z Avio następuiący rapport:

Dnia 7 stycznia podług wydanych dyspozycyy poszły korpus z Padwy, kolomna z Bassano i posiłek z Bassano do Etschthal razem. Nieprzyiaciel miał od dawna na korpus Padwańskie oko, i ściągał powoli na prawe swoie skrzydło posiłki; iednak obydwa nasze korpusy dopełniły z nayw iększą punktualnością swych zleceń.

Aż do d. 13 korpus Padwańskie odpierało wszystkie nieprzyiacielskie zamachy na lewem brzegu Etschy z korzyścią, i ieszcze tey samey nocy miało się za tę rzekę przeprawić. Do tegoż dnia kolomnie Bassańskiey udało się także z 2 batalionami w dolinę, a z 4 aż pod bramy Werony postąpić, gdzie w nieprzyiacielu trwogę wzniecila. Przez odniesione korzyści przy pierwszym zatrudnieniu prawego nieprzyiacielskiego skrzydła, mieliśmy sposobność zblizenia posiłkow z Bassano i przeciw oczekiwaniu nieprzyiaciela siłę z 24 letkich kompaniy, 26 batalionow i 13 szwadronow w Etschthal zebrać, i aż do d. 11 te 24 letkich kompaniy i 13 batalionow w Montebaldo na przeciw nieprzyiacielowi postawić; ktoremiśmy d. 12 iego stanowisko pod Ferrara attakowali; iednak niemogliśmy w tym dniu należącego do tego stanowiska Madonna de la Corona zdobyć, ponieważ pierwsza kolomna, skupionych zawad mieyscowych niemogła w iednym dniu przebydź. Stanęła wszelako na przeciw lewey flanki nieprzyiacielskiey, odparła ią, zabrała ze 200 ludzi w niewolą i przymusiła nieprzyiaciela z czoła nie attakowane stanowisko d 13 w nocy do opuszczenia, tak żeśmy na drugi dzień mogli aż ku głownemu stanowisku Rivoli postąpić i przygotować się do attaku; iakoż ściągnęliśmy z Etschthal 4 bataliony i przeznaczone do attaku korpus do 17 batalionow i 24 letkich kompaniy powiększyliśmy. W Etschthal 9 batalionow i 13 szwadronow zostawiliśmy, ktore się aż do nieprzyiacielskich szańcow nad brzegiem za kanały ku prawemu skrzydłu pod Rivoli rozciągały.

Aż do tego momentu szło nam wszystko podług życzenia, chociażeśmy nieprzebytych trudności w naszych marszach, które czasem i dzień zatrzymały i

i nadzwyczay zmordowały woyska, doznali. Uczyniono z tey przyczyny przygotowania dla zasilenia ich winem i mięsem, ktore im darmo rozdawano, i ktorego prawdziwie potrzebowały i zasłużyły. Gdy ich poruszenia, przez 10 godzinny co dzień marsz, przez niepraktykowane skały, a w innych mieyscach aż na 5 stop głęboko w śniegu brnęły, co ludzkie siły przechodziło, zostały dotąd tamowane, i niemogły pomimo naywiększego usiłowania aż d. 3go w położeniu Rivoli stanąć i to dopiero o godzinie 10 w nocy, a iednak gotowość ich, z wspolnie ustanowionem iuż woyskiem do attaku, kazała się z obeyścia lewego nieprzyiacielskiego i z odparcia prawego skrzydła, ktoreśmy zupełnie przeparli, zupełnego zwycięztwa nad nieprzyiacielem spodziewać, do czego się ieszcze porozumienie z naywiększą staranności w nocy z wszystkiemi kolomnami, do tego celu zdawało przykładać.

Przez położenie nieprzyiacielskiego stanowiska, ktore w cyrkuł okrywało lewe iego skrzydło, i gdzie go iedynie obeyść można było, wymagało abyśmy prawe skrzydło na przod puścili; niezaniedbuiąc zaś przełamania i prawego skrzydła, i odięcia nieprzyiacielowi sposobności dostrzeżenia naszych manewrow, zlecono lewemu naszemu skrzydłu powszechny attak.

Nieprzyiaciel przez noc z mocnił swoie prawe skrzydło, a nasze lewe, ktore poiedyńczo przez skały i niepraktykowane drogi musiało maszerować i attak rozpocząć, łatwe było do wstrzymania; szczęście iednak ważyło się długo raz na tę, drugi raz na tę stronę. Nieprzyiaciel usiłował przez rożne małe wzgorki i dziury, wyszły naprzod oddział oskrzydlić, ale uprzedzono iego zamiar, odparto iego manewruiący oddział w głębią, i po kilko godzinney i trudney walce złamaliśmy nakoniec lewe nieprzyiacielskie skrzydło; tym czasem też nasz śrzodek attakował nieprzyiacielski, i przewalczywszy go ułatwił pomknienie się lewemu skrzydłu naszemu. Tu stanęliśmy iuż w 12 kompaniy letkich woysk, i 13 batalionow na zwyciężonym nieprzyiacielskim stanowisku, przez co pierwsza kolomna Etschenthal miała ułatwioną drogę do attakowania nieprzyiacielskich szańcow z drogi, a nawet i z częścią iazdy w rowniny się posunąć, gdy o tym samym czasie obeszliśmy iuż byli nieprzyiacielskie skrzydło i zaczęliśmy z tyłu attakować. Lecz w tym samym momencie, kiedy nam niebrakowało tylko złączenia się z kolomną Etschenthal, udało się po nadzwyczaynem natężeniu nieprzyiacielskiego jenerała kupa woyska, chociaż iak się zdaie dosyć w nieporządku na nasz śrzodek uderzyć, i chociaż ta kupa nieporządna, z naywiększą statecznością była przyięta, potrafił iednak oddział nieprzyiacielskiey iazdy, zmordowane trudami i marszem nasze lewego skrydła woyska pomięszać i do pierzchnienia przymusił. To pomięszanie rozeszło się nieszczęściem z lewego skrzydła do naybliższych batalionow, u potym aż do śrzodka i chociaż nasze prawe skrzydło wtym samem czasie zwycięzko ku Rivoli iuż postępowało, niemożna iednak było więcey porządku w prowadzić, ani zmordowanych woysk w nadziei i szczęśliwego powiedzenia do nowego attaku naprowadzić.

Jaką tu nieprzyiaciel musiał stratę ponieść, pokazuie się ztąd, iż się niepowa-

żył uciekaiące kolomny nasze ścigać, tylko do dawnego swego stanowiska powrocił. — Przy odeyściu tego rapportu, niemogł ieszcze F. Z. M. Alvinzy dokładnie naszey straty wiedzieć. Los wyszłey przeciw nieprzyiacielowi z Padwy kolomny, nie był mu także wiadomy. Z tym wszystkim F. Z. M. Alvinzy poczynił natychmiast potrzebne rozporządzenia, aby nader ważne w woyskowem względzie korpus pod Bassano, iak nayprędzey 10 batalionami i 8 szwadronami zmocnić, i woyskom tym, chociaż przez gorę nayprościeyszą drogę przepisał.

Z Paryża d. 12 Stycznia.

Oto iest odezwa, ktorą jenerał Hoche nim Brestska flotta na morze wyszła, do woyska wydał:

Do Francuzkiey armii, ktora iest przeznaczona do zrobienia rewolucyi w Irlandyi.

Republikanie! Chlubny żem z wami w różnych okazyach zwycięztwa odnosił, odebrałem od rządu pozwolenie, do prowadzenia was do nowych tryumfow. Kommenderować wami, iest to samo bydź pewnym zwycięztwa. Zazdrośni przywrocenia ludowi wolności nazad, ktorey on warta i do rewolucyi doyrzałem iest, posyła nas dyrektoryat do Irlandyi, dla dopomożenia rewolucyi, ktorą tam prawdziwi republikanie rozpoczęli. Jak pięknie iest dla nas, ktorzyśmy uzbroione przeciw rzeczypospolitey zołdaki zwyciężyli, więze przyiacielskiego narodu skruszyć, i do odzyskania iego praw, ktoremu obrzydły Angielski rząd wydarł, dopomoc! Niezapomniecie waleczni i wierni koledzy, iż lud, do ktorego się udaiemy, iest przyiacielem naszey oyczyzny, iż się z nim po przyiacielsku, nie iak z zdobytem kraiem obeyść musiemy. Za przybyciem naszem do Irlandyi, doznacie tam przyiaźni gościenności i braterstwa; wnet się tysiące iego mieszkańcow zbiegnie, dla pomnożenia naszych legionow. Mieymy się więc na ostrożności, żebyśmy ktorego za nieprzyiaciela niewzięli. Oni tak iak my, maią się na wiarołomnych Anglikach do zemszczenia; ci ostatni maią tylko przykładney od nas zemsty doznać. Bądźcie pewni, iż Irlandczykowie niemniey iak my, pragną tego momentu, poyścia wspolnie z nami do Londynu, dla dania uczuć Pittowi i iego przyiaciołom, co oni przeciw naszey wolności dokazywali. Dla przyiaźni, z obowiązku i dla honoru imienia Francuzkiego, będziecie osoby, własność w kraiu, do ktorego się udaiemy, szanować. Dokładaiąc naywiększych starań o wasze potrzeby, bądźcie pewni iż będę chciał utrzymać sławę tey armii, ktorą mam honor kommenderować, i surowo każdego ukarzę, który obowiązki co winien swey oyczyznie przestąpi. Laury i sława będą udziałem republikańckiego żołnierza, a śmierć będzie skutkiem drapieży i rabunku. Znacie mnie dostatecznie, iesteście przekonani, iż i w tym razie niezłamię mego słowa; umyśliłem wam to przełożyć; wiedzcież iż się macie podług tego sprawić!

Redaktor pod d. 9 t.m. mieści w sobie następuiący urzędowny artykuł od ministra marynarki:

"Pięć liniowych okrętow i 3 fregaty, które część flotty pod kommendą admirała Morard de Galles składaią, powrociły d. 1 do Brest nazad. Zdaie się iż ten admirał po d. 17 grudnia od iedney części flotty został oddzielony; ale d. 19 udało

się kontra admirałowi Bouvet niemal wszystkie okręty połączyć, i gdy się ku południowo-zachodnim brzegom Irlandyi udał, zarzucił w przylądku Bantry w 34 okrętow kotwicę. Irlandscy maytkowie udali się na okręty i z naywiększem zapałem swoie usługi ofiarowali; gdy iuż chciano wylądować, powstał tęgi wschodni wiatr i kilka okrętow od brzegu odpędził. Kontra admirał Bouvet, osądził za potrzebne dania wszystkim okrętom znaku do odpłynienia, i powrocił do Francyi nazad. Wiele okrętow stało przez 7 dni w przylądku; reszta złączyła się za pewne pod brzegami z drugiemi, i ieżeli się admirałowi poszczęściło złączenia się zniemi, to możemy się spodziewac iż proiekta rządu zostały wykonane. Postępek kontra admirała Bouvet, niezdaie się niepodpadać naganie; tymczasem iest w wszystkich swoich urzędach zawieszony, i iego postępek będzie od kommifsyi woyskowey roztrząsniony."

O 17 woiennych okrętach, które się d 4 około Brest pokazały, niesłychać nic więcey; rozumią więc że to Angielskie okręty były, a przynaymniey podług ostatnich wiadomości z wyszłych do Irlandyi dywizyy, niepowrocił żaden więcey okręt do naszych portow. Przybyła nazad do Brest kontra admirała Bouvet dywizya, iest bardzo uszkodzona, i niektórzy poczytuią to za szczęście iż w całości powrociła. Płytki okręt Suffren, został od Anglikow zabrany, a o Nestora, Pluto &c. o 74 armatach bardzo się obawiamy, gdyż wiadomo iż były bardzo od burzy uszkodzone. W liście iednym z Brest donoszą, iż oprocz 5 liniowych okrętow i 3 fregat, reszta okrętow w przylądku Bantry niechciała słuchać znakow do odpłynienia, tylko tam zostały, ocekując na fregatę Fraternite, na którey się jenerał Hoche &c. znaydował i na dywizye admirałow Richery i Nielly. Kontra admirał Bouvet miał, iak te listy dodaią, zapieczętowany ordynas od dyrektoryatu, który miał dopiero w pewney wysokości otworzyć. W tym ordynansie był plan wyprawy do Irlandyi przepisany i rozkaz, gdyby w przypadku jenerał Hoche albo admirał Morard de Galles, zginęł Bouvet kommendę nad morską, a jenerał Grouchy nad lądową siłą obiął kommendę. Podobne rozkazy miały także bydź i innym jenerałem i admirałem wydane.

Redaktor mowi o wyprawie przeciw Irlandyi w tym sposobie:

"Niespodziewany powrot kilku okrętow od Brestskiey flotty, nie zdaie sie bydź dostateczną przyczyną, aby dyrektoryat miał porzucić uproiektowaną wyprawę przeciw Anglii i Irlandyi. Nie potrzebaby o żadnym przedsięwzięciu na morzu myśleć, gdyby nie chcieć bydź na wiatry wystawionem. Lecz chociażby te wiatry, które Brestskiey flocie przeciwne były, nawet całą do powrotu do Francuzkich portow przymusiły były, niemniey Anglia i cała Europa byłaby się przekonała, iż rzeczpospolita Francuzka, nie zrobiwszy się wprzod panią morza, znaczne siły przeciw Anglii wysłać może. Zdaie się iż dotąd trzymano przeciwnie, i Anglia nic nieopuściła do utrzymania tak mylnego systematu. Gdy Francya używała wszelkiego natężenia na lądzie i zaniebała siły morskie, Anglia używała przez to zupełnego bezpieczeństwa. Teraźnieysza wyprawa przedsięwzięta w śrzod zimy, kiedy Anglicy przemagaiące siły na morzu posiadaią,

mamy straszną woynę nalądzie prowadziemy, musi obydwa narody przekonać, iak łatwo mogą bydź przedsięwzięte większe wyprawy opatrzone wszystkiemi źrzodłami i narodową energią, których rzeczpospolita użyć może! Kiedy za iedną tylko wyprawą, i to w iednym porcie wygotowaną, kolomnę od 20,000 woyska mogliśmy do Irlandyi wysłać, i drugą takąż samę wygotować; coż się nie zrobi, gdy rząd wspolnie z rzecząpospolitą Batawską swe uzbroiania od Texel aż do Rochefort rozciągną, i newey Kartadze w wszystkich wylądownych pań stwach 3 iey krolewstw zagrożą? Teraźnieyszy wylądowania proiekt, nie mało polityczne i woyskowe położenie Anglii odmieni, ponieważ dowodzi iak łatwo iest Kartagę w Kartadze zwyciężyć. Oto iest systema, którego się trzymać mamy. Jakież będą z niego skutki? Ze Anglia do pomnożenia lądowych sił będzie przymuszona, które nadzwyczay wydatki pomnożą, a te zruynowanemu iuż i tak skarbowi śmiertelny cios zadadzą, bo nawet handlowi Angielskiemu wiele zaszkodzą, ponieważ Anglia, musi swoią polityczną wagę na woyskową przenieśc i swemu handlowi odeymie potrzebne do prowadzenia go ręce. Jeden zamach przekonał obydwa mocarstwa, o ich własney sile; ieden się przekonał co iest zdolnym do zrobienia, a drugi, czego się ma obawiać. Rząd Angielski musi zadrzeć, kiedy pomni, że chociaż on iest panem morza, Francuzka flotta pomimo tak ostrey pory roku stanęła z lądowem woyskiem pod Irlandyą. Wspomniony rząd niedozna więcey spokoyności; wszystkich sposobow musi bowiem użyć, dla odwrocenia od połnocy aż do południa przeciwko sobie attakow; musi tylko o swoiey obronie myślec, mu się wsządzie obawiać i oczekiwać; albo mu niezostaie inny sposób do zabezpieczenia się od tak niepewnego szkodliwego i ruynuiącego położenia, iak uczynić spieszny pokoy, który go iedynie od tego nieszczęścia zasłoni."

Louvet przywodzi dziś w swoim dzienniku: "Rożne listy z Brest pod d. 4 t. m. donoszą w poskryptum, iż tam właśnie przybył kaper z wiadomością, iż 19 okrętow pod Irlandzkiemi brzegami połączyło się i tam wylądowały.,, — Rząd nic ieszcze o tym urzędownie nieoznaymił.

W tych dniach przybyło tu wiele woyska, i iak słychać idzie ieszcze po 7 ludzi z każdey kompanii od armi połnocney do Paryża. Ponieważ się elekcya do ciała prawodawczego zbliża, gromadzą tu znaczną siłą dla odwrocenia zamachow, gdyby iakie przeciw rządowi w proiekcie były. Warty są tu ieszcze zawsze podwoyne. Niedawno trąbiono w kilku częściach miasta na trąbkach; wzięto to za znak fakcyonistow dla wzniecenia zamieszek; ale nikt się nieruszył. 12 municypalności Paryzkich wybrały iuż swoich nowych officyerow do narodowey gwardyi, między ktoremi mowią iż iest wiele iakobinow.

Tuteyszy dziennik *le Censeur* ogłosił, iż tentowano na życie dyrektora Carnot, ale się nienokazało. — Na wyspie Francuzkiey spodziewaią się od Anglikow attaku; ale iuż są wszystkie przygotowania do odparcia ich poczynione.

Nasze dzienniki zapewniaią na nowo iż jenerał Buonaparte i Berthier nie żyią naylepiey z sobą &c. — Jenerał Canclaux miał nieprzyiąć ambassady do Neapolu.

Sławny tanecznik Vestris, który iuż 63 lat doszedł, dał w tych dniach po pierwszy raz znowu 2 opery z tańcami, ktore

mu 300 luidorow przyniosły. Taniec iego był oklaskami okryty. Jak słychać ma go rząd zachęcić, aby przynaymniey raz w miesiąc dawał opery z tańcami, aby piękność i powaga tańca, ktory Vestris w naywyższym stopniu posiada nie zaginęły. Z opery, na ktorey Vestris tańcował, nieiaki Maſson, ktorego za rewolucyynego przysięgłego, co Krolową na śmierć skazał, poznano, miał bydź nieprzyzwoitym sposobem z opery wypchniętym.

Dnia 9 Batawski minister dał dla dyrektoryatu, ministrow, zagranicznych posłow &c. wspaniały bankiet.

Hiszpański ambaſsador margrabia del Campo, podziękował w liście do ministra zagranicznych związkow, imieniem Krόla Hiszpańskiego za przyiacielskie przyięcie iego floty w Tulonie. " Sentymenta, mowi ten ambaſsador w swoim liście, ktore Krol Jmć Katolicki kazał oświadczyć, są dla dyrektoryatu nową i pewną rękoymią, mocy związkow i połączenia, ktore między obiema narodami szczęśliwie nastąpiły.,,

Dyrektoryat wzywa radę 500 w nowym poselstwie iak naygorącey, aby się na imię dobra oyczyzny, iak nayspieszniey zatrudniła skarbem, ponieważ w tym czasie niemasz ważnieyszego przedmiotu. "Okoliczności, mowi, są wam wiadome. Wiecie bowiem, iż wewnątrz publiczne roboty, zapomaganie potrzebnych, płaca urzędnikow, pretensye kredytorow kraiu, potrzebuią co dzień znacznych pieniędzy. Wiecie, iż potrzeba popierania zewnątrz woyny, ponieważ tylko przez nowe zwycięztwa możemy pokoy otrzymać, wymaga znacznych summ, a każda odwłoka przyniosłaby w armiach szkodliwe opoźnienie. Dyrektoryat proponuie Batawskich reskrypcyy użycie &c. „

W Vendome odkryto spisek, ktory iedna część aresztantow przeciw drugiey uknowała. Pewny Pille uczynił pod czas examinu rzetelne, ale w oczach iedney części aresztantow nieroztropne wyznania. Radzono mu tedy i nawet biciem odgrażano, aby się obiesił, a oni udadzą potym, że Pille kiedy czynił te wyznania nie był przy zmysłach; ale on nie głupi nieobiesił się i iego wyznania bedą użyte. — Obywatelka Durand, ktora była zaaresztowana, za to iż tragedyą Ludwika XVI. przedawał i teraz znowu uwolniona, przybiła nad swoim kramikiem napis wielkiemi litterami: " Wolności praſs,, *a la liberté de la preſse*. Każda littera tego napisu, iest niemal na stopę wielka, i żadna księgarnia niema tyle nacisku do siebie iak obywatelki Durand.

Urzędowny dziennik zbiiaiąc wiadomość, iakoby jenerał Clarke do Wiednia przybył, dodaie iż Porta zawsze ieszcze straszne przygotowania do woyny czyni, i że deklaracyą woyny Tureckiey, można między podobne do prawdy zdarzenia umieścić.

Niemożna wiedzieć, co nasi dziennikarze przez swoie przepowiadania od kilku dni, wkrotce o maiącym zamieszaniu nastąpić chcą rozumieć. Paryż iest spokoyny, a podług pewney wiadomości, kupy rozboynikow są po większey części po miastach zniszczone. Służba gwardyy narodowych, nie była ieszcze nigdy z większą dokładnością pełniona, iak od trzech niedziel. Garnizon iest znacznie powiększony. W żadnym przypadku chociazby i co wynikło niema się czego obawiać, do czego iednak niemasz żadnego podobieństwa. Paryż nigdy nie był spokoynieyszym, i więcey nie miano ostrożności iak teraz.

D O D A T E K

DO Nru. 11.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 5. Lutego 1797.

Z Paryża d. 16. Stycznia.

Od Brestskiey flotty przybyło tam znowu d. 11 dwa liniowe okręty Pagasus i Pluto z fregatą Resolue nazad. Obydwa liniowe okręty utraciły przez burzą maszty, liny i kotwice. Fregattę, na ktorey się kontra admirał Nielly, kommendant trzeciey dywizyi znaydował, podkało nieszczęście iż d. 22 grudnia uderzył na nią liniowy okręt od naszey flotty, tak iż w tym momencie, swoie maszty musiała spuścić aby nieutonęła. W Tak okropnym stanie znaydowała się ieszcze kilka dni w Irlandzkich wodach, i chciała koniecznie za podparciem masztow dosięgnąć flotty, od ktorey została oddzielona; ale gdy tego niemogła dokazać, a wiatr zawsze tęgi był, musiał więc kontra admirał Nielly do Francyi nazad powrocić. Szczęściem na wysokości pod Ouessant natrafiła na liniowy okręt Pegasus, przywiązano ią do niego i tak ią za sobą do Brest przyprowadził. W całey tey podroży, nienatrafiono nigdzie ani na ieden Angielski okręt. Kontra admirał Nielly, niemoże zimney krwi, nieustraszonności i roztropnego postępowania, iakie kapitan tey fregatty i cały sztab w ciągu 3 niedzielney tey niebezpieczney podroży zachował, wychwalić.

Dotąd powrociło iuż ze wszystkim 7 liniowych okrętów i 4 fregat od całey flotty do Brest nazad; transportowy okręt o 200 beczkach, ktory był przez mgłę od flotty oddzielony, wpadł Angielskiey fregacie o 38 armatach w ręce. Co się z resztą flotty o 10 liniowych okrętach, 8 fregatach i wielu dużych transportowych okrętach stało, niemamy ieszcze żadney wiadomości. Wszystkie te przybyłe nazad okręty, i wydana przed wyyściem tey flotty odezwa &c. niewyiaśniaią ieszcze celu tey wyprawy. Pytaią się sprawiedliwie, co się z niepowroconemi ieszcze 10 liniowemi okrętami, 8 fregatami, z wiel-

kiemi transportowemi i małemi *Avisos* i leikiemi okrętami stało? Dopełniłyż swego poselstwa w wylądowaniu same bez drugich na Irlandzkie brzegi? Czemuż niemamy o tym żadney wiadomości? Potym gdy teraz niemasz żadney Angielskiey flotty w kanale, czemuż nieposłano im w posiłku przybyłey z Tulonu eskadry? Jeżeli nie mogły dla szturmow, tak iak te co powrociły wylądować, czemuż także nazad kiedy miały wiatr przez 14 dni pomyślny niepowrociły? Czemuż przytym pomyślnym wietrze, niewysłano tu od brzegow Irlandzkich przynaymniey małego okrętu z doniesieniem, co się tam dzieie, czy im niepotrzeba posiłkow i czy oderwana eskadra tu szczęśliwie nazad powrociła? W niedostatku tego wszystkiego, utrzymuią tu zawsze, iż reszta tey flotty, popłynęła do swego przeznaczenia za Europę i to ile będzie mogła uskuteczni Mowią także iż maią od neutralnych kupieckich okrętow wiadomość, iż reszta tey flotty widziana była razem z fregatą na ktorey się admirał Morard de Galles i Hoche znaydowali; a więc nie iest już flotta swych kommendantow pozbawiona. Teraz pracuią w Brest z wielkim pospiechem około uzbroienia drugiey flotty; ale szkoda, ktorą przybyłe nazad okręty poniesły, trochę wygotowanie tey wyprawy przedłuży. Do drugi tey flotty stoi w okolicach Brest znaczne korpus woyska.

Z Londynu d. 11. *Stycznia.*

Zapewniaią tu dziś, iż Francuzi pod Belfast, gdzie mieszkańcy naybardziey niekontentowani byli i niechcieli się uzbroić, poki ich uciskom niezaradzą, odważyli się do Irlandyi wylądować. Dodaią do tego iż wylądowane Francuzkie woyska, zostały od letkiey Irlandzkiey iazdy otoczone, i lord Bridport przymusił Francuzkie okręty do odpłynienia od brzegow Irlandzkich. Inni twierdzą, iż to wylądowanie nieprzyszło do skutku i Francuzka flotta poszła nazad na morze, aby się przed Angielską flotta do Hiszpańskich portow schroniła. Co moment oczekuiemy w tey mierze dokładnieyszych wiadomosci.

Tuteysze oppozycyyne pisma czynią między innym takowe uwagi o wyprawie Francuzkiey przeciw Irlandyi i o dyspozycyach naszey marynarki w teraźnieyszym czasie:

" W czasie, kiedy Anglia tak wielkie siły morskie posiadaiac, iakich ieszcze niemiała, wystawia swoie brzegi napadom Francuzow i pozwala im przez 3 niedziele po kanale bez naymnieyszey przeszkody pływać, nie braknie zapewne patryotow, ktorzy się będą domagali, aby podobne bez przykładu zdarzenie, nie było dokładnie roztrząśnione. Niechcemy się tu zagłębiać, czy iest wina admirała Bridport, lub admiralicyi, dla czego zebrana w Portsmut flotta tak nierychło na morze wyszła, albo czy wice admirał Colpoys winien odpowiedzieć, dla czego tak prędko do Angielskich portow nazad powrocił. Niedostatek żywności, zdaie się, iż przymusił ostatniego do tego kroku; ale że flotta, ktora na morzu była dla pilnowania kanału, do portow naszych wrociła, powtore że flotta admirała Bridport, wiedząc powszechnie, iż Francuzi wyszli pod żagle dla wpadnienia do Irlandyi, niewyszła zawczasu na morze, to okazuie szkodliwą niedbałość i postepek, ktory powinien bydź surowo roztrząśniony. Chociaż nieprzyiacielska wyprawa nieszczęśliwie poszła,

niemożemy iednak tego zamilczeć. Zastanowmy się owszem, iakieby na ow czas nasze położenie było, gdyby się żywioły i Bog naywyższy do tego nie był wmięszał, przez spoźnienie wypłynienia flotty Bridporta. Zastanowmy się iakie spustoszenie, iak wiele krwi rozlewu, iaka anarchia i zamieszanie w Irlandyi i w naszym kraiu by nastąpiło, choćby się nieprzyiaciołom tylko na moment był ich proiekt udał, a potym został odwrocony. Postępek marynarki, powinien tym bardziey bydź roztrząśniony, ponieważ on iest iedynem środkiem do zabezpieczenia nas od podobnych niebezpieczeństw, i naprzyszłość powinien nas zasłonić naszemi drewnianemi wałami, czego po nim za nasze wielkie wydatki mamy prawo oczekiwać. Zdaie się iż nam wcale na dobrych uwiadomieniach zbywało, ktore są naypewnieyszym i naytańszem sposobem do odwrocenia nieprzyiacielskich zamiarow, gdy tym czasem nieprzyiaciel, iak można wnosić, wiedział nawet wiele ieszcze admirał Colpoys świeżey wody na swey flocie miał i wiele okrętow w Spithead do wyyścia na morze pogotowiu stało. Gdyby Francuzi zamiast 16, czyli 20 liniowych okrętow w 6 tylko popłyneli byli, równoby swoie transportowe okręty byli bezpiecznie doprowadzili, ponieważ my niemaiąc drugiey flotty w kanale, poki się wiatr nieodmienił niemogliśmy z Portsmut żadnych okrętow wysłać. Co za stan naszego kraiu, wiedziano wprzod, iż nieprzyiaciel gotuie się do wyyścia z Brest na morze, a nieprzygotowano się nań! Systema naszey admiralicyi trzymania przeznaczonych do blokowania portu Brestskiego okrętow i uważania poruszeń nieprzyacielskich długo na morzu, znalazło naganę. Zdaie się rowno bydź szkodliwo, iak trzymania długo na morzu woiennych okretow, tak i w portach; bo kilka kommendantow, będzie ustawicznie na niestateczność pory roku wystawiona, gdy tym czasem drudzy spoczywaią. Że iest trudno, albo w cale niepodobna upilnować w zimie portu Brestskiego, aby tam żaden okręt niewszedł ani niewyszedł, zgodzą się na to wiadomi rzeczy ludzie; więc naylepszy sposob, aby tam na krotki czas tylko żywnością opatrzone okręty posyłać i te często zmieniać. Zostanie się ieszcze pytanie do obiaśnienia, czyby nie lepiey było, aby pomimo naywiększey teoryi, a przynaymniey pod czas woyny, ieden żołnierz morski, profesionista tey sztuki, był prezydentem w admiralicyi, lub ministrem marynarki? „

Kilka okrętow od eskadry admirała Colpoys, były 17 niedziel na morzu i niektòre znich, kiedy do portu przysły niemiały iuż tylko na trzy dni wody do picia.

Rada miasta Bath dawała dla następcy Sztadhudera i iego żony obiad, dziękowała im zawizytę, i prosiła aby swoie imiona zapisali w księdze obywateli tego miasta. Sztadhuder podziękował im za honor umieszczenia go w liczbie obywateli Angielskich, i oświadczył iż szacnie i kocha Anglią i w każdem dniu znayduie nowy powod do utwierdzenia w nim tego przywiązania.

Znany hrabia Rumford *złożył* 1000 f. szt. w krolewskiey akademii umieiętności, od tych z prowizyi roczney, ma bydź wybity złoty medal i temu, który naylepsze doświadczenia o świetle i gorącu, uczyni, przyznany.

Woienna szalupa z przylądku dobrey nadziei, przyniosła tę przyiemną wiadomość, iż Wschodnio-indyyska kupiecka flotta, która w czerwcu przeszłego roku z Londynu popłynęła, w dobrym stanie tam przybyła, iz tam wszystko iest spokoynie i 7 do 8000 woyska, które się tam znayduią wszystkie są zdrowe.

Lord Murray drugi brat Xcia Athol, umarł niedawno w więzieniu Newgate, gdzie przed 3 laty za spisek wysadzenia prochem murow królewskiego banku został w sadzony. — Francuzki emigrant P. la Blancherie, który przed rewolucyą posiadał urząd w Paryżu, daie tu sobie w Londynie od tego czasu wiele pracy, aby wskrzesić w niepospolitem sposobie pamiątkę niesmiertelnego filozofa Newtona, i wydał niedawno w Francuzkim iezyku pismo, w którym narodowi Angielskiemu podobną rewolucyą iak w Francyi grozi, ieżeli się względem Newtona z swey oboiętności nieocknie, którego pamiątka tak długo iak słońce i miesiąc będzie trwała.

Od Renu d. 21 Stycznia.

D. 18 Arcy Xiążę Karol przybył do Manheim i hukiem armat był powitany. Od rządu i od miasta był zwielkiemi honorami przyymowany; wieczor grano na teatrze na iego pochwałę piosneczki. Z Koblentz i Trewiru donoszą iż większa część Francuzkiego woyska z tamtąd do okolic Metz i wewnątrz Francyi idzie. Czy tam się zostaną aktualnie, czy też do Reńskiey armii poydą, iest ieszcze taiemnicą. W Koblent z niezostało się tylko 300 ludzi garnizonu.

Z Berna d. 31. Stycznia.

Sławny szacowany powszechnie jenerał Mack, wyiechał d. 28 aktualnie do armii Włoskiey. Portugalia żąda także od dworu Wiedeńskiego jenerala Niemieckiego, ale ieszcze nie iest żaden mianowany. Listy z Baſsano pod d. 18 donoszą" Od trzech dni słyszeliśmy nad brzegami Etsch straszną kanonadę; ala niewiemy ieszcze co się tam stało. Niemusiało iednak nic przeciwnego zayść na stronę woysk Austryackich, bo by tu artylleryą, albo bagaże nazad odesłano. Korpus Wiedeńskich ochotnikow, które przy kolomnie jenerała Provera na przeciw Legnago stoi, potykało się iuż kilka razy bardzo walecznie, ale też i wiele ludzi utraciło, między któremi iest hrabia Montekukuli Pod Rivoli przez nader natężone attaki nieprzyiaciela, zostali kroaci nazad odparci, przez co będące tam całe korpus w naywiększym niebezpieczeństwie zostawało i musiało się cofnąć. Niemieckie bataliony Preiſs i Wallis, składaiąc tylną straż, wytrzymały nie mal cały ciężar nieprzyiacielskiego attaku, ale też wiele ucierpiały." Ogułem obydwie strony bardzo wiele utraciły, i aż dotąd w rowney dosyć wadze zostaią.

D. 22 przybył znowu officyer kuryerem do Wiednia, którego depesze do d. 21 dochodziły, i tyle tylko wiemy iż tam bardzo krwawe bitwy zaszły, ale ieszcze nie wiemy na czym się zakończyły.
